

SIGURNOSNI NALOG

SAFETY ORDER

BROJ: 2018/001 Rev. 00

NUMBER: 2018/001 Rev. 00

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Naslov: Sigurnosni nalog za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova

Title: Safety order related to issuing approval for use of aircraft not holding type certificate

Na inicijativu: Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore

Initiated by: The Civil Aviation Agency of Montenegro

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 10, a u vezi sa članom 73 stav 5 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12 i 30/17), Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je:

SIGURNOSNI NALOG

Broj: 2018/001 Rev.00

Referentni propisi:

- Zakon o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12 i 30/17), član 73 stav 5
- Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Službeni list CG“, br. 44/12) (prenešena Uredba 785/2004 Evropskog parlamenta i savjeta)

Svrha:

Ovim nalogom utvrđuje se postupak za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova, koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, u vazдушnom prostoru Crne Gore.

1. Uvod

1.1 Cilj ovog sigurnosnog naloga je da se omogući istorijskim i amaterski izrađenim vazduhoplovima, koji nemaju uvjerenje o tipu vazduhoplova, a koji su registrovani u državi članici Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva (ECAC), da obavljaju letove u vazдушnom prostoru Crne Gore (u daljem tekstu: crnogorski vazdušni prostor) ili da vrše prelet kroz crnogorski vazdušni prostor.

1.2 Zahtjev za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova, koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, u crnogorskom vazдушnom prostoru podnosi se Agenciji za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija) na

Pursuant to Article 6 paragraph 1 point 10, in conjunction with Article 73 paragraph 5 of the Law on Air Transport (“Official Gazette of Montenegro”, No 30/12 and 30/17), the Civil Aviation Agency, hereby issues:

SAFETY ORDER

Number: 2018/001 Rev.00

Reference regulations:

- The Law on Air Transport (“Official Gazette of Montenegro”, No 30/12 and 30/17), Article 73 paragraph 5
- The Law on Compulsory Traffic Insurance (“Official Gazette of Montenegro”, No 44/12) (transposing Regulation (EC) 785/2004 of the European Parliament and of the Council)

Purpose:

This Safety Order lays down the procedure for issuing approval for use of aircraft not holding type certificate, within the airspace of Montenegro.

1. Introduction

1.1 The objective of this Safety Order is to enable historic and amateur-built aircraft, not holding type certificate, registered in Member State of the European Civil Aviation Conference (ECAC), to perform flights within the airspace of Montenegro (hereinafter referred to as the “Montenegrin airspace”) or to fly over through the Montenegrin airspace.

1.2 The request for issuing approval for use of aircraft not holding type certificate, within Montenegrin airspace shall be submitted to the Civil Aviation Agency (hereinafter referred to as the “Agency”) using the form referred to in

obrascu iz Priloga 1 ovog sigurnosnog naloga najkasnije sedam dana prije početka obavljanja operacija u crnogorskom vazдушnom prostoru.

1.3 Operatori vazduhoplova su dužni da operacije vazduhoplovom, koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, u crnogorskom vazдушnom prostoru, obavljaju u skladu sa nacionalnim propisima kojima su uređena pravila letjenja i drugim propisima u vezi sa sigurnošću i bezbjednošću vazdušnog saobraćaja.

2. Definicije

2.1 Vazduhoplov amaterske izrade je vazduhoplov koji je najmanje 51% izrađen od strane amatera ili neprofitna udruženja amatera za sopstvenu upotrebu i bez komercijalnog cilja.

2.2 Istorijski vazduhoplov je:

Ne-složeni vazduhoplov:

- čiji je početni projekat izrađen prije 1. januara 1955. godine, i
  - čija je proizvodnja prekinuta prije 1. januara 1975. godine;
- ili

vazduhoplov koji ima istorijski značaj zbog:

- učešća u važnom istorijskom događaju, ili
- istaknutog mjesta u razvoju vazduhoplovstva, ili
- značaja koji je imao u okviru oružanih snaga države članice ECAC-a;

2.3 Ne-složeni vazduhoplov na motorni pogon je:

- I. avion:
  - sa najvećom masom pri polijetanju do 5.700 kg, ili
  - sa konfiguracijom najvećeg broja putničkih sjedišta, koji nije veći od 19, ili
  - sa posadom od jednog pilota, ili
  - opremljen samo jednim elisnomlaznim motorom; ili
- II. helikopter:
  - sa najvećom masom pri polijetanju do 3.175 kg, ili

Attachment 1 of this Safety Order no later than seven days before the start of operations within Montenegrin airspace.

1.3 Aircraft operators shall perform operations of aircraft not holding type certificate, within Montenegrin airspace, in accordance with national regulations laying down rules of the air and other regulations related to civil aviation safety and security.

2. Definitions

2.1 Amateur-built aircraft shall mean aircraft of which 51% is built by an amateur, or a non-profit making association of amateurs, for their own purposes and without any commercial objective.

2.2 Historic aircraft shall mean:

Non-complex aircraft whose:

- initial design was established before 1 January 1955, and
  - production has been stopped before 1 January 1975;
- or

aircraft having a clear historical relevance, related to:

- a participation in a noteworthy historical event, or
  - a major step in the development of aviation, or
  - a major role played into the armed forces of the ECAC Member State;
-

2.3 Non-complex motor powered aircraft shall mean:

- I. an aeroplane:
  - with a maximum take-off mass 5 700 kg and less, or
  - with a maximum passenger seating configuration of no more than nineteen, or
  - with a crew of one pilot, or
  - equipped with only one turboprop engine, or
- II. a helicopter:
  - with a maximum take-off mass 3 175 kg and less, or

- sa konfiguracijom najvećeg broja putničkih sjedišta, koji nije veći od devet, ili
- sa posadom od jednog pilota.

3. Upotreba vazduhoplova, koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, u crnogorskom vazдушnom prostoru, kojem je izdato odobrenje za upotrebu

Operator vazduhoplova, kojem je izdato odobrenje za upotrebu vazduhoplova, koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, može da koristi vazduhoplov u crnogorskom vazдушnom prostoru uz sljedeće uslove, limite i ograničenja:

- ne može da vrši komercijalni vazdušni saobraćaj, komercijalne operacije ili operacije pružanja usluga iz vazduha;
- može da vrši samo operacije u skladu sa vizuelnim pravilima letenja (VFR) danju;
- operator vazduhoplova, odnosno pilot vazduhoplova, mora da se pridržava uslova, limita i ograničenja koja su primjenljivi na odobrenje za let, izuzeća vezana za odobrenje za let ili slično, izdatih od strane države registra;
- pilot koji vrši operacije mora da ima važeću dozvolu izdatu od države registra vazduhoplova ili da je dozvola priznata od strane Agencije;
- vazduhoplov može ostati u Crnoj Gori i obavljati operacije samo na ograničen vremenski period naveden u odobrenju;
- registrovani vlasnik i/ili operator vazduhoplova treba da obezbijedi da su sva neophodna dokumenta dostupna za pregled kada je vazduhoplov u Crnoj Gori;
- vazduhoplov mora da ima važeće i adekvatno osiguranje u skladu sa Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Službeni list CG“, br. 44/12) ili da bude osiguran u skladu sa EU Regulativom 785/2004.

4. Dokumenta koja moraju biti u stranom vazduhoplovu dok je vazduhoplov u Crnoj Gori

Kad strani vazduhoplov vrši operacije u crnogorskom vazдушnom prostoru, potrebno je da operator ili vlasnik vazduhoplova, na zahtjev Agencije, obezbijedi da, pored

- with a maximum passenger seating configuration of no more than nine, or
- with a crew of one pilot.

3. Use of aircraft, not holding type certificate, within Montenegrin airspace, for which the approval for use is issued

Operator of aircraft, for which the approval for use is issued, not holding type certificate, can use aircraft within Montenegrin airspace while observing the following conditions, limitations and restrictions:

- the aircraft shall not be flown for the purposes of commercial air transport, commercial operations or aerial work;
- the aircraft shall be flown only in accordance with daytime Visual Flight Rules (VFR);
- Aircraft operator, or aircraft pilot, shall comply with conditions, limitations and restrictions applicable to flight approval, exemptions related to flight approval et al. issued by the State of Registry;
- pilot performing the operations shall have valid licence issued by the State of Registry of aircraft or his/her licence shall be recognised by the Agency;
- aircraft can stay in Montenegro and perform operations only for the limited period of time stated in the approval;
- registered owner and/or operator of aircraft shall ensure that the all required documents are available for inspection when the aircraft is in Montenegro;
- aircraft shall have valid and adequate insurance in accordance with the Law on Compulsory Traffic Insurance (“Official Gazette of Montenegro”, No 44/12) or it shall have insurance cover meeting the requirements of Regulation (EC) No 785/2004.

4. Documents that should be on board of foreign aircraft while it is in Montenegro

Whenever the foreign aircraft performs operations within Montenegrin airspace, the operator or owner of aircraft, shall ensure that, in addition to the documents which are

SIGURNOSNI NALOG

SAFETY ORDER

BROJ: 2018/001 Rev. 00

NUMBER: 2018/001 Rev. 00

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

dokumenata koji su neophodni, u vazduhoplovu budu dostupna za pregled, dokumenta, u skladu sa zakonom države u kojoj je registrovan, i to:

- važeći dokument o registraciji;
- važeća dozvola, sa odgovarajućim trenutnim ovlašćenjima, za letačku posadu vazduhoplova;
- važeća dozvola za let ili ekvivalentan dokument, gdje je to odgovarajuće;
- letački priručnik vazduhoplova, ili ekvivalentan dokument;
- certifikat ili dokument važećeg osiguranja, koje je odgovarajuće;
- važeća dozvola za radiostanicu vazduhoplova, ukoliko je odgovarajuća;
- važeće izuzeće od zahtjeva za prikazivanje registracione oznake iz zemlje registra, ukoliko je odgovarajuća.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova u crnogorskom vazдушnom prostoru, koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova, operator dostavlja putem e-maila na adresu: arhiva@caa.me

ili na poštansku adresu:

Agencija za civilno vazduhoplovstvo
ul. Josipa Broza Tita bb
81000 Podgorica, Crna Gora

5. Stupanje na snagu

Ovaj sigurnosni nalog stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na internet stranici Agencije, a primjenjivaće se od 30.03.2018. godine.

required to be on board, the following documents are made available for inspection by the Agency on demand:

- a valid registration document;
- valid licence, with appropriate current ratings, for the flight crew members of aircraft;
- a valid flight permit or equivalent document, where appropriate;
- a flight manual for the aircraft, or equivalent document;
- a valid insurance certificate or document, as appropriate;
- a valid aircraft radio-station licence, if appropriate;
- a valid exemption from the requirement to display registration markings from the State of registry, if appropriate.

Request for issuing the approval for use of aircraft in Montenegrin airspace, not holding type certificate, shall be issued by the operator via e-mail at the following e-mail address: arhiva@caa.me

or at the following postal address:

Civil Aviation Agency
ul. Josipa Broza Tita bb
81000 Podgorica, Montenegro

5. Entry into force

This Safety Order shall enter into force on the eighth day following that of its publication at the web page of the Agency, and shall apply from 30.03.2018.

Direktor / Director
Dragan Đurović

Datum / Date

SIGURNOSNI NALOG

SAFETY ORDER

BROJ: 2018/001 Rev. 00

NUMBER: 2018/001 Rev. 00

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Prilog 1

OBRAZAC

Zahtjev za izdavanje odobrenja za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu vazduhoplova

Application for issuing approval for use of aircraft not holding type certificate

Naziv operatora vazduhoplova <i>Name of the Aircraft Operator</i>	
Adresa <i>Address</i>	
Telefon <i>Phone No.</i>	
Faks <i>Fax No.</i>	
E-mail <i>E-mail</i>	
Informacije o vazduhoplovu <i>Aircraft Information</i>	
➤ Tip vazduhoplova ➤ <i>Aircraft type</i>	
➤ Registracione oznake ➤ <i>Registration marks</i>	
➤ Broj sjedišta ➤ <i>Seats number</i>	
☐ Obavljanje letova u okviru vazdušnog prostora Crne Gore ☐ <i>Performing flights within the airspace of Montenegro</i>	
☐ Prelet kroz vazdušni prostor Crne Gore ☐ <i>Overflight through the airspace of Montenegro</i>	

SIGURNOSNI NALOG

SAFETY ORDER

BROJ: 2018/001 Rev. 00

NUMBER: 2018/001 Rev. 00

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Dokumenta koja su neophodna operatoru ili vlasniku vazduhoplova:

Documents that aircraft operator/owner is obliged to have:

- **uvjerenje o registraciji vazduhoplova**
aircraft registration certificate
- **uvjerenje o plovidbenosti vazduhoplova**
certificate of airworthiness
- **potvrda o buci vazduhoplova**
aircraft noise certificate
- **dozvola za rad radio-stanice**
radio-station licence
- **uvjerenje o osiguranju od odgovornosti za štetu pričinjenu putnicima, prtljagu, teretu, pošti, i trećim licima**
insurance certificate for damaged caused to passengers, cargo, freight, post and third persons
- **važeća dozvola pilota**
valid pilot licence

NAPOMENE
REMARKS

Ovim putem izjavljujemo da su svi detalji koji su navedeni u ovom zahtjevu i pratećim dokumentima istiniti i tačni.

We hereby declare that all details given in this Application and accompanied documents are true and correct.

Operatora vazduhoplova
Aircraft operator
